

STORTINGET

Representantforslag 32 S

(2024–2025)

fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Tobias Drevland Lund
og Marie Sneve Martinussen

Dokument 8:32 S (2024–2025)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hege Bae Nyholt, Tobias Drevland Lund og Marie Sneve Martinussen om å sikre like rettigheter for barn i private barnehager ved oppsigelse av barnehageplass

Til Stortinget

Bakgrunn

Barnehage er i dag et rettighetsfestet, offentlig velferdstilbud, på linje med en rekke andre velferdstjenester. Slik har det ikke alltid vært, og det preger i noen henseender fortsatt den privateide delen av sektoren og er ufordelaktig for familier med barn i private barnehager.

Den 29. oktober 2024 kunne NRK fortelle om en familie i Åsgårdstrand i Vestfold som opplevde at den private barnehagen hvor familiens 2-åring hadde plass, sa opp plassen uten forvarsel. Den eneste kjente foranledningen var at barnets far, på vegne av en gruppe foreldre, hadde stilt spørsmål ved barnehagens økonomiske disposisjoner. Dette ble fra barnehageeiers side anført som «mistillit» og «samarbeidsproblemer» og dermed grunnlag for oppsigelse av plassen.

Etter å ha klaget på vedtaket og fått avslag fra eier henvendte familien seg til barnehagemyndigheten i kommunen. Denne beklaget på sin side at de ikke hadde noen rolle eller myndighet til å gripe inn i saken, annet enn å tilby barnet plass i en annen barnehage. Kommunen anførte videre at avtalen om barnehageplass mellom foreldre og en privat barnehage er å anse som

en privatrettslig kontrakt, regulert av kontraktsretten. Foreldrene til 2-åringen stod altså alene, med søksmål mot den private barnehagen som eneste mulighet til å få beholde plassen i den aktuelle barnehagen.

I etterkant av at NRK publiserte saken, har responsen tydet på at denne saken er mindre sjelden enn den først så ut til. Flere foreldre har i sosiale medier fortalt om lignende opplevelser med private barnehager, og at også de er blitt møtt med henvisningen til at forholdet mellom dem og barnehagen er en «privatrettslig kontrakt». Dette er åpenbart urimelig, og det er en stor belastning for den enkelte familie. En eventuell rettssak utgjør også en økonomisk risiko, som bare kan tas av familier med store økonomiske muskler.

Barnehagelovutvalget påpekte allerede i 2012 hvor problematisk dette er (NOU 2012:1):

«Mangler ved barnehagetilbudet kan rett nok i enkelte tilfeller gjøres gjeldende av foreldrene som en mangel ved barnehageeierens oppfyllelse av et inngått kontraktsforhold. (...) Oppfyllelse av barnehagelovens regler om formål, innhold, bemanning osv. antas sjelden å være en del av kontraktsforholdet. Videre vil det ofte være krevende for foreldrene å skulle ivareta sine rettigheter etter sivilprosessuelle skritt, som i verste fall kan medføre en domstolsbehandling med store omkostninger. I en rettslig tvist om et barnehagetilbud er i samsvar med lov eller avtale, vil foreldrene ofte være amatører og barnehageeieren gjerne en profesjonell part. Etter utvalgets vurdering er det derfor nødvendig at barnehageloven legger til rette for at foreldrene, innenfor en offentlig ramme, kan få vurdert og avgjort hvorvidt deler av et barnehagetilbud er i samsvar med loven.»

Aller viktigst er likevel det prinsipielle: Foreldre til barn i private barnehager har en svakere posisjon overfor barnehagen enn foreldre til barn i kommunale bar-

nehager. Det er svært uheldig med tanke på samarbeid og mulighetene for å ta opp vanskelige forhold, slik Åsgårdstrand-saken med all tydelighet viser. Dette skjerpes ytterligere av at parten som rammes hardest ved en oppsigelse, ikke er foreldrene, det er barnet.

At private barnehager ensidig kan velge å si opp plassen til enkeltbarn, gjenspeiler ikke den statusen barnehage har i velferdsstaten i dag, som et rettighetsfestet tilbud som det offentlige har ansvaret for. Staten står for det regulatoriske rammeverket, og kommunene er fag- og kontrollmyndighet. Myndighetenes ansvar er befestet i barnehageloven med tilhørende forskrifter, og ansvaret for innhold og faglig forsvarlighet er hjemlet i rammeplanen for barnehagene. Barnekonvensjonen gir barnehagene og barnehagemyndighet overordnede forpliktelser til å handle til barnets beste. Forvaltningsloven gir føringer for saksbehandling og regulerer relasjonen til foreldrene i de aktuelle saksgangene. Dette regulatoriske rammeverket har i all hovedsak kommet til i etterkant av at Norge fikk full barnehagedekning og man innførte rett til barnehageplass. Forestillingen om at det innenfor dette rammeverket skal finnes et privatrettslig rom der foreldre er helt overlatt til seg selv, synes som en historisk rest fra en svunnen tid.

Private barnehager har fortsatt et stort mulighetsrom til å styre opptak og faglige prioriteringer etter egne vedtekter. Gitt den politiske og regulatoriske konteksten er det likevel helt urimelig at dette skal omfatte oppsigelsen av enkeltplasser, uten at barnas foresatte har andre rettigheter, og uten at barnehagemyndigheten har andre verktøy.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til lovendringer som sikrer foreldre til barn i alle barnehager de samme prosessuelle rettighetene ved oppsigelse av plass fra barnehagens side, enten barnehagen er privat eller kommunalt eid.
2. Stortinget ber regjeringen legge fram forslag til nødvendige endringer som sikrer at det er en felles, høy terskel i alle barnehager for å si opp barns plass fra barnehagens side, og at hensynet til barnet og barnets beste må veies tyngst når dette vurderes.

5. desember 2024

Hege Bae Nyholt

Tobias Drevland Lund

Marie Sneve Martinussen